

Psychiatria metaboliczna – świeże spojrzenie na stare choroby?

Janusz Sauermaⁿ*¹, Hanna Karakuła-Juchnowicz¹

1) I Klinika Psychiatrii, Psychoterapii i Wczesnej Interwencji, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Lublin

Wstęp: Dotychczas przeprowadzone badania wskazują, iż pacjenci cierpiący z powodu chorób psychicznych obarczeni są wyższym ryzykiem współwystępowania zespołu metabolicznego. Wynika to ze zmniejszonej aktywności fizycznej, trudności w przestrzeganiu diety i objawów niepożądanych leczenia psychiatrycznego. Ostatnimi czasy w świecie nauki pojawiła się jednak nowa dziedzina nauki – psychiatria metaboliczna – pojęcie wprowadzone przez dr Shebani Sethi w 2015 roku. W efekcie obserwacji współwystępowania zaburzeń psychicznych z chorobami określanymi jako choroby metaboliczne tj. otyłość, insulinooporność, cukrzyca typu 2, choroby układu krążenia i nadciśnienie wysunięto hipotezę że istnieją wspólne szlaki patogenetyczne zaburzeń metabolicznych i psychicznych. Koncepcję rozwinął dr Christopher Palmer w 2022 roku w swojej książce „Brain Energy”.

Metody: Przegląd obcojęzycznych prac naukowych wyszukanych za pośrednictwem platformy PubMed przy użyciu haseł: „metabolic psychiatry”, „insulin resistance in psychiatry”, „metformin treatment in psychiatry”, „ketogenic diet in psychiatry”, oraz przegląd podręczników opisujących wpływ zaburzeń metabolizmu na rozwój chorób psychicznych.

Wyniki: Trwają obecnie liczne badania kliniczne poszukujące wpływu zaburzeń stosunku poszczególnych hormonów z grup adipokin na powstawanie stanu zapalnego o niewielkim nasileniu w zespole metabolicznym, zarówno bezpośrednio, jak i poprzez zmniejszenie działania insuliny na organizm. Wpisuje się to niejako w teorię zapalną rozwoju chorób psychicznych. Być może stosowanie diety ketogenicznej albo augmentacja leczenia psychiatrycznego metforminą może łagodzić przebieg choroby psychicznej lub opóźnić jej wystąpienie. Z drugiej strony jednak istnieje teoria która przypuszcza, że długotrwałe stosowanie metforminy może stanowić czynnik ryzyka rozwoju otępień. Monografia "Brain Energy" proponuje integrację podejść psychiatrycznych z metabolicznymi, sugerując holistyczne podejście do zarządzania i leczenia zaburzeń psychicznych. Palmer podkreśla kluczową rolę diety i stylu życia w modulowaniu metabolizmu energetycznego, co ma bezpośredni wpływ na funkcjonowanie neuropsychiatryczne. Postuluje, że modyfikacje dietetyczne, takie jak stosowanie diety ketogenicznej, mogą indukować pozytywne zmiany w metabolizmie energetycznym mózgu, co przekłada się na stabilność emocjonalną i kognitywną. Podkreśla również rolę zaburzonego funkcjonowania mitochondriów, jako

centrów produkcji energii w komórkach, jako kluczowy element mogący wpływać na funkcjonowanie neuronalne, a co za tym idzie, na całość zdrowia psychicznego.

Wnioski: Mimo, że aktualne wyniki badań stanowią obiecujący prospekt na przyszłość, potrzeba więcej badań skoncentrowanych na skuteczności i celowości powyższych interwencji terapeutycznych aby wyciągnąć jednoznaczne wnioski.

Słowa klucze: *psychiatria metaboliczna, insulinooporność, metformina, dieta ketogeniczna*